
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

משפט וסביבה בישראל - 62755

תאריך עדכון אחרון 09-01-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): עו"ד דלית דרור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: dalitd@sviva.gov.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס יוצגו עקרונות היסוד של ההסדרה הסביבתית, יסקרו דיני הסביבה הקיימים, תוך גישה ביקורתית, ויבחנו כלי האכיפה הפלילית, האזרחית, המינהלית והכלכלית ומנגנוני התימרון לעידוד הציות הסביבתי.

מטרות הקורס:

היכרות עם עקרונות היסוד של ההסדרה הסביבתית, עם דיני הסביבה בישראל, ועם כלי ההסדרה והאכיפה

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הסטודנטים ירכשו ידע בדיני סביבה, והבנה של הדילמות שביסודם, וכן ביישומם. הקורס יאפשר להם לנתח את הקשיים ואת אופני ההתגברות עליהם, וליתן הערכה ביקורתית שלהם.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות מלאה, למעט מילואים, מחלה והעדרות באישור

שיטת ההוראה בקורס: הצגה ושיחה בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

עקרונות יסוד -

כשל השוק האינהרטי

תפיסה אנתרופוצנטרית מול הכרה בזכויות גורמי הטבע

עקרון המזהם משלם

עקרון הזהירות המונעת

גישת ה-BAT

הזכות לסביבה בריאה כזכות חוקתית

ההסדרה הסביבתית -

התפתחותם של דיני הסביבה בישראל

החקיקה ההיסטורית

התמודדות עם סיכונים

מנגנוני הסדרה כלליים

חוקי אחריות יצרן

ההגנה על הטבע

חוק אוויר נקי

חוסרים בולטים ברגולציה הסביבתית

משפט בינ"ל סביבתי

אקלים

האכיפה הסביבתית -
איכפה מנהלית בצווים
אכיפה פלילית
עיצומים כספיים
אכיפה אזרחית
מנגנונים לתימרוץ הציות

חומר חובה לקריאה:

עקרונות יסוד 1

בראשית, פרק א' פסוקים כז-כח, ופרק ב' פסוק טו.
דניאל פיש, דיני איכות הסביבה בישראל, מהדורה שנייה (2014), הוצאת מחשבות, עמ' 64-79
בג"צ 466/05, 11754/04 הצבי הישראלי ואח' נגד המועצה הארצית לתכנון ובניה
רע"א עמותת 'תנו לחיות לחיות' נגד מפעלי נופש חמת גדר בע"מ, פד"י נא (3) 832.
Garret Hardin, the Tragedy of the commons -
• מאמר בכתב העת science (1968);
• הסבר ב- commons_the_of_Tragedy/wiki/org.wikipedia.en;
• סרטון אנימציה באתר השל.
דיזלגייט -
• עמדת היועץ המשפטי לממשלה שהוגשה בתובענה הפרטית בפרשת ת"צ 756-10-15 שלמה גולן
ואח' נגד פולסווגן, אאודי וצ'מפיון מוטורס בע"מ;
• החלטת ביהמ"ש באותו עניין מ-28.9.22 לאשר את התובענה הייצוגית;
• תביעת המדינה - ת"א 10672-07-20 מדינת ישראל נגד פולסווגן, אאודי, וצ'מפיון מוטורס בע"מ;
(יועלו ל-moodle).
ע"א 4354/22 אלון טל ואח' נגד רותם אמפרט ופריקלאס ים המלח
בג"צ 5658/23 התנועה למען איכות השלטון ואח' נגד הכנסת, ועדת החוקה, ממשלת ישראל ואח' -
פסקה 169

עקרונות יסוד 2

בג"צ 6971/11 איתנית נגד מדינת ישראל
בג"צ 1756/10 עיריית חולון נגד שר הפנים

עקרונות יסוד 3

יששכר רוזן-צבי, של מי הפסולת הזו לעזאזל?! סילוק פסולת וצדק סביבתי בישראל, מחקרי משפט כג,
תשס"ז-2007
דניאל פיש, דיני איכות הסביבה בישראל, מהדורה שנייה (2014), הוצאת מחשבות, עמ' 46-47,
52-57.
יובל שני, הזכות לאיכות סביבה ראויה כזכות אדם במשפט הבינלאומי, המשפט, כרך ו.
בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין נגד רוח"מ, פד"י נח (3), 503.

הסדרה סביבתית 1

פקודת הנזיקין [נוסח חדש] - עוולות המטרד, הפרת חובה חקוקה, רשלנות
פקודת בריאות העם, 1940

חוק המים, התשי"ט-1959 (סימן א'1)
חוק מניעת מפגעים, התשכ"א-1961
חוק שמירת הניקיון, השתמ"ד-1984
חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התנ"ג-1993
תקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור (חובת פינוי פסולת למיחזור), התשנ"ח-1998
חוק סילוק ומיחזור של צמיגים, התשס"ז-2007
חוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ז-1998

הסדרה סביבתית 2

חוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011
חוק לטיפול סביבתי בציד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב-1992
חוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות, התשע"ו-2016.
חוק חומרים מסוכנים, התשנ"ג-1993
תקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור) התשנ"ו-1996
תקנות החומרים המסוכנים (יבוא ויצוא פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"ד-1994
תקנות רישוי עסקים (מפעלים מסוכנים), התשנ"ג-1993
תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א-1990
חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011
חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016
חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2006
תקנות הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ט-2009
הצעת חוק הסדרת העיסוק בקרינה מייננת, התשפ"ב-2022 (ס"ח התשפ"ב, עמ' 1098 מ-7.6.22)

הסדרה סביבתית 3

חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965
תקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה), התשס"ג-2003
בג"צ אדם טבע ודין נ' ראש הממשלה תק-על 2004(1) 2865.
בג"צ 453/98 עיריית באר שבע נ' ממשלת ישראל, פד"י נב(2) 13.
עמ"מ 3189/09 החברה להגנת הטבע נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה (נבו, 2.7.2009)
דנ"ם 4753/19, 4852/19, 4856/19 עיריית הרצליה ואדם טבע ודין נ' הותמ"ל ואח'
חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968
צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשע"ג-2013

הסדרה סביבתית 4

חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ט-1999
חוק להגנת חיות הבר, התשט"ו-1955
Barcelona Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean
פקודת מניעת זיהום מים משמן [נוסח חדש], התש"ם-1980
תזכיר חוק מוכנות ותגובה לתקריות של זיהום הים והסביבה החופית בשמן, התשפ"ב-2022
חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983
תקנות נמלים (השלכת אשפה מכלי שיט), התשפ"ב-2022
חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988
תקנות מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים (היטל למניעת זיהום הים), התשע"א-2011
חוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004
עמ"מ 8411/07 מעוז דניאל נ' אדם טבע ודין (נבו, 28.1.2010)

חוק רשויות נחלים ומעיינות, התשכ"ה-1965
חוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות, התשי"ח-1957
צו רשויות נחלים ומעיינות (הטלת תפקידים על רשויות ניקוז), התשס"ג-2003

הסדרה סביבתית 5
חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008
תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר), התשע"א-2011
תקנות אוויר נקי (היתרי פליטה), התש"ע-2010
הצעת חוק רישוי סביבתי משולב (תיקוני חקיקה), התשפ"ב-2022 (יועלה ל-moodle)

הסדרה סביבתית 6
תזכיר חוק רישום כימיקלים תעשייתיים, התשפ"ע-2020
הצעת חוק זיהום קרקע ושיקום קרקעות מזוהמות, התשע"א-2011 (הצ"ח תשע"א, עמ' 1576 מ-3.8.2011)
חוק הנפט, התשי"ב-1952
חוק השטחים התת ימיים, התשי"ג-1953
הצעת חוק האזורים הימיים, התשע"ח-2017 (הצ"ח תשע"ח, עמ' 48 מ-6.11.2017)
הצעת חוק יסודות האסדרה, התשפ"א-2021 (הצ"ח תשפ"א, עמ' 1125 מ-31.8.2021)
חוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2021

הסדרה סביבתית 7
אמנת האקלים – *Change Climate on Convention Framework Nation United*, 1994
הסכם פריז – *Agreement Paris The*, 2015
הצהרת הסיכום של ועידת האקלים בגלאזגו – *Pact Climate Glasgow*
הצעת חוק האקלים, התשפ"ב-2022 (הצ"ח תשפ"ב, עמ' 1042 מ-1.6.2022)

אכיפה 1
חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011
חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008
רע"פ 7861/03 מדינת ישראל נגד המועצה האזורית גליל תחתון
רע"פ 8487/11 חברת נמלי ישראל נגד המשרד להגנת הסביבה; דנ"פ 8062/12 המשרד להגנת הסביבה נגד חברת נמלי ישראל
הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1001 – עצמאות התביעה הפלילית
הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1108 – מדיניות העמדה לדין של רשויות מקומיות ושל נושאי תפקידים בהן בתחום איכות הסביבה

אכיפה 2
תזכיר חוק אכיפה מינהלית, התשע"ח-2018
עת"מ 4773-03-11 יהודה רשתות פלדה בע"מ נגד השר להגנת הסביבה ואח'
עת"מ 10714-04-14 רכבת ישראל בע"מ נגד המשרד להגנת הסביבה
רע"א 7855/17 המשרד להגנת הסביבה נגד קיבוץ בית אלפא
עע"מ 430/20 המשרד להגנת הסביבה נגד קווים תחבורה ציבורית בע"מ
עת"מ 16225-03-20 תדביק בע"מ נגד המשרד להגנת הסביבה
הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.003 משך הזמן בהליכי אכיפה חלופית [עיצומים כספיים]

אכיפה 3

חוק מניעת מפגעים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992
חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (סעיפים 6א ו-9(ב)(6))
חוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה - חובות דיווח ומרשם), התשע"ב-2012
Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers
תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת התשקיף), התשכ"ט-1969 - פרט 28 לתוספת הראשונה.
חוזר רשות שוק ההון בעניין שיקולי ESG (שיקולי השקעה הנוגעים להיבטים סביבתיים, חברתיים והיבטי ממשל תאגידי) מ-18.11.21 (יועלה ל-moodle).

חומר לקריאה נוספת:

תנ"ך, בראשית, פרקים א' ו-ב'.
דניאל פיש, דיני איכות הסביבה בישראל, מהדורה שנייה (2014), הוצאת מחשבות, עמ' 3-86.
Cristopher D. Stone, Should Trees Have Standing? Toward Legal Rights for Natural Objects, Southern Cal. Law Rev. (1972)
בג"צ 466/05, 11754/04 הצבי הישראלי ואח' נגד המועצה הארצית לתכנון ובניה
רע"א עמותת 'תנו לחיות לחיות' נגד מפעלי נופש חמת גדר בע"מ, פד"י נא (3) 832
R.Coase, The Problem of Social Cost, Journal of Law and Economics, 3(1)(1960).
חוק קרן לאזרחי ישראל, התשע"ד-2014
ע"א 44/76 אתא נגד שוורץ, פ"מ ל (3) 785.
בג"צ 6971/11 איתנית נגד מדינת ישראל
בג"צ 1756/10 עיריית חולון נגד שר הפנים
ע"א 4354/22 אלון טל ואח' נגד רותם אמפרט ופריקלאס ים המלח
בג"צ 5658/23 התנועה למען איכות השלטון ואח' נגד הכנסת, ועדת החוקה, ממשלת ישראל ואח' - פסקה 169
בג"צ 5309118 התאחדות המלונות בישראל נ. משרד הפנים ואח'
בג"ץ 4491/13 המרכז האקדמי למשפט ולעסקי נ' ממשל ישראל, פ"ד סז (1) 177 (2013).
דיזלגייט - תביעת המדינה - ת"א 10672-07-20 מדינת ישראל נגד פולסווגן, אאודי, וצ'מפיון מוטורס בע"מ (- יועלה ל-moodle).
ע"א 7375/02 בי"ח כרמל נגד מלול, פד"י ס (1) 11 (2005); דנ"א 4693/05 בי"ח כרמל נגד מלול (פורסם בנבו 29.8.2010)
הצעת חוק-יסוד: איכות הסביבה, הצ"ח התשס"א (2991), בעמ' 589.
מרשה גלפי, ההצדקה העקרונית לכינון זכות חוקתית לאיכות סביבה ראויה בישראל, (מאזני משפט ה, 199)
עמית ברכה, פרקטיקה מעשית של צדק סביבתי
הזכות החוקתית לאיכות סביבה ראויה - סקירה משווה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2004
יובל שני, הזכות לאיכות סביבה ראויה כזכות אדם במשפט הבינלאומי, המשפט, כך ו.
יששכר רוזן-צבי, של מי הפסולת הזו לעזאזל?! סילוק פסולת וצדק סביבתי בישראל, מחקרי משפט כג, תשס"ז-2007
פרופ' ארזה צ'רצ'מן, צדק סביבתי בישראל, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון
בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין נגד רוח"מ, פד"י נח (3), 503
נורית ענבל ועומר בכמן "וחתיכת שמיים - בעקבות בג"ץ 4128/02 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל" הארת דין א (2), (התשס"ד).
עמ"נ (מחוזי-ת"א) 318/07 טיוטו נגד הועדה המקומית לתכנון ובניה ראשל"צ, בעמ' 22.
יואב שגיא, שמירה על שטחים פתוחים - השלב הבא: ניהול המקרקעין כמוצר ציבורי, (דו-ירחון

מקרקעין, נובמבר 2008)
אורן פרז, זכויות חברתיות-כלכליות ואיכות הסביבה, מתוך זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות בישראל,
בעריכת דר' יורם רבין ודר' יובל שני, המכללה למינהל, 2004

הסביבתית ההסדרה II

פקודת הנזיקין [נוסח חדש] - עוולות המטרד, הפרת חובה חקוקה, רשלנות
פקודת בריאות העם, 1940
חוק המים, התשי"ט-1959 (סימן א' 1)
חוק מניעת מפגעים, התשכ"א-1961
בג"צ 295/65 אופנהיימר ואח' נ' שר הפנים והבריאות, פ"ד כ(1) 309
ע"פ 151/84 חברת חשמל לישראל בע"מ נ' פרשט, פ"ד לט(3) 1
חוק שמירת הניקיון, השתמ"ד-1984
הצעת חוק פסולת בניין, התשפ"ג-2023 (פרק בחוק ההסדרים - הצ"ח התשפ"ג, עמ' 586
מ-23.3.23)
חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התנ"ג-1993
תקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור (חובת פינוי פסולת למיחזור), התשנ"ח-1998
בג"צ 7099/95 אדם טבע ודין נ' השר לאיכות הסביבה
בג"צ 7246/97 אדם טבע ודין נ' השר לאיכות הסביבה
חוק סילוק ומיחזור של צמיגים, התשס"ז-2007
חוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ז-1998
חוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011
חוק לטיפול סביבתי בציד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב-1992
חוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות, התשע"ו-2016.
חוק חומרים מסוכנים, התשנ"ג-1993
תקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור) התשנ"ו-1996
תקנות החומרים המסוכנים (בוא ויצוא פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"ד-1994
תקנות רישוי עסקים (מפעלים מסוכנים), התשנ"ג-1993
תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א-1990
בג"צ 4409/98 ד.ש. שמנים וכימיקלים נ' מנהל מחוז חיפה במשרד לאיכות הסביבה תק-על 98(3)
(1998) 1624
ת"א (שלום ראשל"צ) 5310/04 קיבוץ גבעת ברנר נ' תדיראן סוללות בע"מ (נבו, 9.3.2008)
חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011
חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016
חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2006
תקנות הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ט-2009
הצעת חוק הסדרת העיסוק בקרינה מייננת, התשפ"ג-2023 (ס"ח התשפ"ג, עמ' 1298 מ-26.7.23)
חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965
תקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה), התשס"ג-2003
בג"צ 2683/92 מכבים נ' הועדה לבנייה למגורים במחוז מרכז ואח' פ"ד מח(1) 535.
בג"צ אדם טבע ודין נ' ראש הממשלה תק-על 2004(1) 2865.
בג"צ 453/98 עיריית באר שבע נ' ממשלת ישראל, פד" נב(2) 13.
עע"מ 3189/09 החברה להגנת הטבע נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה (נבו, 2.7.2009)
דנ"ם 4753/19, 4852/19, 4856/19 עיריית הרצליה ואדם טבע ודין נ' הותמ"ל ואח'
חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968
צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשע"ג-2013
חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ט-1999

חוק להגנת חיות הבר, התשט"ו-1955
 פקודת מניעת זיהום מי ים משמן [נוסח חדש], התש"ם-1980
 ע"פ (מחוזי-ב"ש) 111/77 קצא"א נ' מדינת ישראל (פס"מ תשל"ט (1), 162.
 תזכיר חוק מוכנות ותגובה לתקריות של זיהום הים והסביבה החופית בשמן, התשפ"ב-2022
 חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983
 תקנות נמלים (השלכת אשפה מכלי שיט), התשפ"ב-2022
 חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988
 תקנות מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים (היטל למניעת זיהום הים), התשע"א-2011
 ה"פ (מחוזי-חיפה) 183/01 אדם טבע ודין נ' חיפה כימיקלים בע"מ (נבו, 26.11.2002)
 עת"מ (מחוזי-ת"א) 4733-03-11 יהודה פלדות נ' השר להגנת הסביבה
 חוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004
 עע"מ 8411/07 מעוז דניאל נ' אדם טבע ודין (נבו, 28.1.2010)
 תזכיר חוק מוכנות ותגובה לתקריות של זיהום הים והסביבה החופית בשמן
 חוק רשויות נחלים ומעיינות, התשכ"ה-1965
 חוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות, התשי"ח-1957
 צו רשויות נחלים ומעיינות (הטלת תפקידים על רשויות ניקוז), התשס"ג-2003
 חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008
 תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר), התשע"א-2011
 תקנות אוויר נקי (היתרי פליטה), התש"ע-2010
 תקנות אוויר נקי (זיהום אוויר מכלי רכב), התשע"ב-2012
 תקנות אוויר נקי (זיהום אוויר מכלי רכב בדרך), התשע"ב-2012
 הצעת חוק רישוי סביבתי משולב (תיקוני חקיקה), התשפ"ב-2022 (פרק בחוק ההסדרים - הצ"ח
 התשפ"ג, עמ' 488 מ-23.3.23)
 תזכיר חוק רישום כימיקלים תעשייתיים, התשפ"ע-2020
 הצעת חוק זיהום קרקע ושיקום קרקעות מזוהמות, התשע"א-2011 (הצ"ח תשע"א, עמ' 1576
 מ-3.8.2011)
 דנ"מ 4753/19 עיריית הרצליה נ' הותמ"ל (פורסם בנבו)
 עע"מ 7975/19 אדם טבע ודין נ' הותמ"ל (פורסם בנבו)
 חוק הנפט, התשי"ב-1952
 תקנות הנפט (עקרונות פעולה לחיפושי נפט והפקתו בים), התשע"ז-2016
 תקנות הנפט (הרשאה לסטייה מהוראות חוק התכנון והבניה) התשע"ב-2012
 חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002
 חוק השטחים התת ימיים, התשי"ג-1953
 הצעת חוק האזורים הימיים, התשע"ח-2017 (הצ"ח תשע"ח, עמ' 48 מ-6.11.2017)
 הצעת חוק יסודות האסדרה, התשפ"א-2021 (הצ"ח תשפ"א, עמ' 1125 מ-31.8.2021)
 חוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2021
 Barcelona Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal
 Region of the Mediterranean
 אמנת האקלים - Change Climate on Convention Framework Nation United, 1994,
 והסכם פריז שמכוחה - Agreement Paris The, 2015
 הצהרת הסיכום של ועידת האקלים בגלאזגו - Pact Climate Glasgow
 הצעת חוק האקלים, התשפ"ב-2022 (הצ"ח תשפ"ב, עמ' 1042 מ-1.6.2022)
 דוד שור "האם כבר נחקק חוק להפחתת הפליטה של גזי חממה?" חוקים ג' 268, 256, 241
 (2011)

הסביבתית האכיפה III

חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011
 חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית - סמכויות פקחים), התשס"ח-2008
 תזכיר חוק בתי משפט לעניינים (בתי משפט שלום לעניינים מינהליים), התש"ע-2010
 רע"פ 7861/03 מדינת ישראל נגד המועצה האזורית גליל תחתון
 רע"פ 8487/11 חברת נמלי ישראל נגד המשרד להגנת הסביבה; דנ"פ 8062/12 המשרד להגנת
 הסביבה נגד חברת נמלי ישראל
 ע"פ 10261-08-17 מדינת ישראל נגד שמן תעשיות בע"מ ואח'
 ע"פ 1003-09-17 מדינת ישראל נגד דור כימיקלים בע"מ ואח'
 הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1001 - עצמאות התביעה הפלילית
 הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1108 - מדיניות העמדה לדין של רשויות מקומיות ושל נושאי
 תפקידים בהן בתחום איכות הסביבה
 תזכיר חוק אכיפה מינהלית, התשע"ח-2018
 הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.003 משך הזמן בהליכי אכיפה חלופית [עיצומים כספיים]
 עת"מ 4773-03-11 יהודה רשתות פלדה בע"מ נגד השר להגנת הסביבה ואח'
 עת"מ 10714-04-14 רכבת ישראל בע"מ נגד המשרד להגנת הסביבה
 רע"א 7855/17 המשרד להגנת הסביבה נגד קיבוץ בית אלפא
 עע"ם 430/20 המשרד להגנת הסביבה נגד קווים תחבורה ציבורית בע"מ
 עת"מ 16225-03-20 תדביק בע"מ נגד המשרד להגנת הסביבה
 חוק מניעת מפגעים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992
 בועז שנור, תביעות נזיקין סביבתיות, המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי, הוצאת נבו.
 בועז שנור, הקשר הסיבתי העובדתי בתביעות בגין נזקי גוף שנגרמו מזיהומים סביבתיים, מחקרי משפט,
 כג(2), עמ' 559
 חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (במיוחד סעיפים 6א ו-9(ב)(6))
 חוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה - חובות דיווח ומרשם), התשע"ב-2012
 תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטוט התשקיף), התשכ"ט-1969 - פרט 28 לתוספת הראשונה
 Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers
 אורן פרז "ההשפעה של החשיבה הכלכלית על דיני איכות הסביבה בישראל: מבט ביקורתי" עיוני
 משפט לא(2) 429, (2008)
 יאיר עמיחי-המבורגר ואורן פרז, ניהול סביבתי עצמי: אפקטיביות, שינוי ארגוני ולקחים למערכת
 הרגולציה הסביבתית, מחקרי משפט כה(3), עמ' 633.
 חוזר רשות שוק ההון בעניין שיקולי ESG (שיקולי השקעה הנוגעים להיבטים סביבתיים, חברתיים והיבטי
 ממשל תאגידי) מ-18.11.21 (יועלה ל-moodle).
 דו"חות הפעילות השנתית של הלשכה המשפטית במשרד להגנת הסביבה (באתר המשרד)

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 80 %
 השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
 נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות: